



KURIER WILEŃSKI

DZIENNIK Niezależny

Rok założenia 1840

nr 190 (13483)

Piątek, 2 października 1998 r.

cena 1 Lt

DZIS W NUMERZE:

* **Życzenia dla Nauczycieli z okazji ich Święta**

- str. 1

* **Co nowego nam proponuje Radio „Znad Wilii”**

- str. 2

* **Litewscy przedsiębiorcy mają duże kłopoty z powodu kryzysu w Rosji**

- str. 3

* **80-lecie Policji Litewskiej**

- str. 4

* **Telewizja na tydzień**

- str. 5, 6, 7, 8

* **Wileńscy poeci w Paryżu**

- str. 9

* **Publicystyka**

- str. 11

V. Adamkus złożył życzenia prezydentowi Chin

Wczoraj prezydent Litwy Valdas Adamkus wystosował depeszę gratulacyjną do prezydenta Chin Jianga Zemina. Pozdrowił w niej przywódcę tego kraju oraz wszystkich mieszkańców Chin z okazji święta narodowego.

W depeszy wyraża się przekonanie, że dwustronne stosunki litewsko-chińskie również nadal będą aktywnie się rozwijały w duchu wzajemnego zrozumienia i szacunku.

Chińska Republika Ludowa proklamowana została w dniu 1 października 1949 r.

(ELTA)

Gratulacje z okazji Dnia Niepodległości

Wczoraj prezydent Litwy Valdas Adamkus pozdrowił prezydenta Cypru Glafosa Cleridesa oraz wszystkich mieszkańców tego kraju z okazji obchodzonego 1 października Dnia Niepodległości.

„Żywie nadzieje, że stosunki naszych państw nadal również będą rozwijane i pogłębiane dla dobra obu naszych narodów” - głosi depesza gratulacyjna prezydenta Litwy.

(ELTA)

SENTENCJA DNIA
Nie wleczy się kaszlącego knebłąjąca usta.

Bertold BRECHT

... „aby Polacy kwitnęli jak kwiaty tam, gdzie ich postawią”

Wczoraj zakończyła wizytę na Litwie senator RP Janina Sagatowska, Przewodnicząca Komisji Spraw Emigracji i Polaków za Granicą.

Przed wyjazdem pani senator udzieliła wywiadu dla radia „Znad Wilii”. Fragmenty wywiadu zamieszczamy poniżej:

- Senat RP sprawuje opiekę nad Polonią i Polakami rozsiyanymi po całym świecie. Po „odrodzeniu” wyższej izby parlamentu powrócono do tej tradycji. Za czasów komunistycznych drugiej izby parlamentu nie było, lecz po odrodzeniu Senatu powrócono również do pięknej tradycji - sprawowania opieki nad Polakami rozsiyanymi po całym świecie. Tak się złożyło, że historia nasza nie była usłana różami. Zmuszała do opuszczenia Ojczyzny lub Ojczyzna z tych lub innych powodów przemieszczała się, zostawiając Polaków poza swoim terytorium, tak, jak się stało na Wschodzie.

Cieszymy się bardzo, że senat został odrodzony w nowej Rzeczypospolitej i dalej może pełnić wspaniałą i zaszczytną misję, jaką jest troska o swój naród.

Przywołała Pani na Litwę sprzęt komputerowy. Nie jest to pomoc sporadyczna.

- Oczywiście, pomoc jest okazywana ciągle i stale. Senat nie zawsze sam pomaga. Najczęściej robi to za pośrednictwem „Wspólnoty Polskiej” lub Fundacji Pomocy Polakom na Wschodzie. Wyższa izba parlamentu oprócz tego ma określoną kwotę, którą wykorzystuje na realizację pewnych ważnych zadań. Za dziedzinę priorytetową uznajemy rozwój i ochronę szkolnictwa wśród Polaków. W państwach demokratycznych mniejszości narodowe mają zagwarantowane prawa używania języka ojczystego, prawo do wyznania - modlenia się w tym języku oraz do nauki.

Bardzo się cieszymy, że Polacy na Litwie są lojalnymi obywatelami

kraju, w którym zamieszkuje. Św. Franciszek Salezy mówił: „Umiejcie zakwitnąć jak kwiat, tam, gdzie Was postawią!” I ja tak to rozumiem, żeby Polacy kwitnęli jak kwiaty, tam gdzie ich postawią.

- Obecnie gros pomocy Polakom na Litwie z ramienia senatu jest kierowane na budowę Domu Polskiego w Wilnie. Zwiedziła Pani budowę, co może powiedzieć na ten temat?

- Muszę powiedzieć, że byłam zaskoczona w sensie pozytywnym. Byłam także w wmurowaniu kamienia węgielnego, a dzisiaj stoi już jedno skrzydło, które ma być pokryte dachem, a drugie skrzy-



do też już rozpoczęto budować. Cieszymy się bardzo, że ten dom rośnie.

(Dokończenie na str. 2)

W polskiej grupie Zgromadzenia Międzyparlamentarnego - o sprawach Wileńszczyzny

W ubiegłym tygodniu na zaproszenie Komitetu Łączności z Polakami za Granicą w parlamencie RP posel na Sejm RL Jan Mincewicz gościł w Polsce. Po powrocie Jana Mincewicza do Wilna poprosiliśmy o skomentowanie celu tej wizyty.

- Przydarzyła mi się okazja do naświetlenia spraw Wileńszczyzny na posiedzeniu polskiej grupy Zgromadzenia Międzyparlamentarnego. Uważałem za celowe przedstawić dwie sprawy, na dzień dzisiejszy bodaj najważniejsze dla ludności polskiej, mieszkającej w Wilnie i na Wileńszczyźnie. Pierwsza - to zaplanowany nowy podział administracyjny, druga dotyczyła problemów oświaty w języku ojczystym. Nasi ludzie te problemy znają.

Przypomnę tylko pobieżnie. Nie możemy się zgodzić, żeby niemal połowa rejonu wileńskiego weszła w skład Wilna. Faktycznie zajdzie zlikwidowanie rejonu, dzięki czemu skład narodowościowy wsi podwileńskiej kardynalnie się zmieni a ludzie, którzy w większości są rdzennymi mieszkańcami, będą pozbawieni ziemi, jej uprawiania, czyli środków do życia. Jeśli chodzi o sprawy szkolnictwa polskiego, to najwomowniejszym przykładem dyskryminacji jego są - nie rozstrzygnięta formalnie dotychczas kwestia istnienia dziesiątej klasy polskiej w Zujunach i w Bezdanach. Samorząd rejonu wileńskiego otworzył te klasy, zresztą dość liczne - do zujunskiej zapisało się 19 osób, bezdańskiej - 9. Jednak ani minister-

stwo oświaty, ani władze powiatu nie dały zgody na to. Można powiedzieć, że klasy dziesiąte w tych szkołach istnieją nielegalnie. A to już przeczy postulatom podstawowego dokumentu, określającego stosunki naszych dwóch państw. Mam na myśli Traktat Litewsko-Polski o współpracy.

Wysłuchano mnie uważnie. Zgodzono się, że strona polska powinna pewne kroki poczynić w kierunku zlikwidowania tych kłopotliwych sytuacji. Na najbliższym posiedzeniu Polsko-Litewskiego Zgromadzenia Międzyparlamentarnego polscy posłowie przedstawiają te sprawy.

Rozmawiała Krystyna ADAMOWICZ

POLSKIE LINIE LOTNICZE - POLISH AIRLINES

LOT

Dogodne połączenia z Wilna przez Warszawę do:
Athens,
New York,
Chicago,
Los Angeles,
Pekin,
Istanbul,
Tel Aviv.

Wilno, tel. 73-90-20.
(Zam. 359)



BANK PEKAO S.A.
Grupa PEKAO S.A.

Przedstawicielstwo w Wilnie
Palangos 1/10 - 16, 2001 Wilno
Tel./fax 61-15-41, 22-38-44

ZNAD WILII

73.34/103.8 FM

Drodzy pedagodzy i weterani pracy pedagogicznej!

Składamy najserdeczniejsze życzenia z okazji Dnia Nauczyciela.



Życzymy Wam zdrowia, radości, szczęścia. Niech Bóg Wszechmogący ma Was w swej opiece, byście pełni natchnienia, z satysfakcją i wyrozumiałością mogli spełniać swój święty obowiązek w zakresie krzewienia wiedzy i wychowania młodego pokolenia.

Antoni JANKOWSKI,

kierownik Solecznickiego Rejonowego Wydziału Oświaty

Zenon ŻOŁNIERUK,

Przewodniczący Rejonowej Rady Zw. Zawodowych Pracowników Oświaty

NIEDZIELA 4 PAŹDZIERNIKA

LTV

7.30 - Niedzielnia muz. 8.00 - Świętęce myśli. 8.25 - Nowości Kosiela katolicego...

LNK

8.30 - Film dla dzieci. 9.00 - S. „Istne straszdyki”. 9.30 - Film anim. 10.00 - Nasze zwierzęta...

BAŁTYKA TV

8.00 - Dla dzieci. 8.25 -

Program religijny. 9.20 - Film fab. „Nowe przygodki dzikiej rodziny”...

TV3

8.15 - Teleshop. 8.30 - S. „Książę Smalek”. 8.55 - Film anim. 9.15 - S. „Alf”...

WILEŃSKA TV

7.50 - S. „Robin Hood”. 8.55 - Pałuszki łązki. 9.30 - Z Moskwy...

15.35 - Patrol drogowy. 15.50 - O przyrodzie. 16.50 - Towary i usługi...

VILSAT

9.00 - Muzyka. 10.00 - Festiwal folk. 10.30 - Aktualności wileńskie...

IKANAL ROSJI

6.00 - Komedia. „Nauczycielki”. 7.30 - Klub Disneya. 8.00, 13.00, 21.40 - Wiadomości...

ROSYSJKS TV

6.00 - Film anim. 6.20 - Film fab. „Droga do nikąd”...

12.00 - Wiadomości. 12.30 - Federacja. 13.15 - Godzina w parlamencie...

TV POLONIA

7.05 - TV Polonia zaprasza. 7.05 - Słowo na niedzielę. 7.10 - „Złotopolscy”...

ny świat Kota Filmrona” - serial anim. dla dzieci. 1.00 - Wiadomości. 1.15 - Sport...

POLSAT

6.00 - Muzyka na BIS. 6.30 - Disco Polo Live. 7.30 - Jesteśmy magazynek redakcji...

RTL 7

6.20 - „Rodzina Potworków”. 6.40 - „Trzecia planeta od Słońca”...

PONIEDZIALEK 5 PAŹDZIERNIKA

LTV

6.30 - Dzień dobry. 8.05 - Panoramka. 8.35 - Dla całej rodziny...

LNK

6.15 - Teleshop. 6.30 - Poranne koło. 8.30 - S. „Bez domu jest źle”...

22.30 - „22.30”. 22.45 - Forma. 23.10 - Film fab. „Sida”.

BAŁTYKA TV

6.15 - S. „Dallas”. 7.00 - S. „Tak świat się kreści”. 7.45 - S. „Esmeralda”...

TV3

16.10 - S. „Wina”. 16.55 - S. „Santa Barbara”. 17.40 - S. „Uroczy i dzielni”...

Teleshop. 11.00 - Z Moskwy. 11.10 - Film fab. „Znaleźć i rozbroić”...

VILSAT

15.30 - Film fab. „Romans sądowy”. 17.00 - Film fab. „Moja druga mama”...

IKANAL ROSJI

16.00, 21.30 - Wiadomości. 16.20 - Zgadjnij melodie...

19.50 - S. „Góral”. 20.55 - Spożyczenie. 22.00 - Film fab. „Początek”.

ROSYSJKS TV

5.00 - Witaj, Rosjo. 7.15 - Oddział dyżurny. 7.30 - Witaj, Rosjo...

TV POLONIA

15.00 - Panoramka. 15.20 - Program dnia. 15.30 - Kowalski i Schmidt...

- serial anim. dla dzieci. 1.00 - Wiadomości. 1.25 - Sport. 1.27 - Prognoza pogody...

POLSAT

6.00 - Poranek z Polsatem. 7.45 - Polityczne graffiti. 7.55 - Poranne informacje...

i biznes informacji. 23.40 - Polityczne graffiti. 23.55 - Bum-ranng - program publ. 0.30

RTL 7

6.10 - „Cienka niebieska linia” - serial komed. 6.40 - „Pogoda dla bogaczy”...

WTOREK 6 PAŹDZIERNIKA

LIV

6.30 - Dzień dobry, 8.05 - S. „Przygody kota”, 8.30 - 7 dni Kow...

LNK

6.15 - Teleshop, 6.30 - Poranne kolo, 8.30 - S. „Bez domu jest źle”...

BALTYCKA TV

6.15 - S. „Dallas”, 7.00 - S. „Tak świat się kreci”...

ŚRODA 7 PAŹDZIERNIKA

LIV

6.30 - Dzień dobry, 8.05 - S. „Przygody kota”, 8.30 - Posażna kryzysy... 9.20 - Okres twórczy 9.50 - Eureka...

LNK

6.15 - Teleshop, 6.30 - Poranne kolo, 8.30 - S. „Bez domu jest źle”...

BALTYCKA TV

6.15 - S. „Dallas”, 7.00 - S. „Tak świat się kreci”...

cert. 14.00 - Bałtycka bomba, 15.00 - Program muz, 16.00 - S. „Dallas”...

TV3

6.30 - S. „Książę Śmiałek”, 7.00 - Kanał muz, 7.45 - S. „Los Mariann...”...

WILEŃSKA TV

8.05 - Z Wilna, 8.20 - Towary i usługi, 8.30 - Dziękuję za zakup...

WILEŃSKA TV

8.05 - Z Wilna, 8.20 - Towary i usługi, 8.30 - Dziękuję za zakup...

WILEŃSKA TV

8.05 - Z Wilna, 8.20 - Towary i usługi, 8.30 - Dziękuję za zakup...

22.55 - Znak jakości, 23.05 - Film fab, „Piłka”...

VILSAT

17.00 - Film fab, „Moja druga mama”, 17.50 - Film fab, „Romans są...”...

IKANAŁ ROSJI

7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 22.35 - Wiadomości, 7.20 - S. „Okrutny anioł”...

ROSYJSKA TV

5.00 - Witaj, Rosjo, 7.15 - Oddział dyżurny, 7.30 - Witaj, Rosjo, 8.00 - S. „Santa Barbara”...

TV POLONIA

7.00 - TV Polonia zaprasza, 7.05 - Dziennik krajowy, 7.25 - Sport-telegram...

ści. 12.30 - „Klan” - serial prod. polskiej, 12.55 - Auto-Moto-Klub, 13.05 - Krzyżówka szczęścia...

POLSAT

6.00 - Poranek z Polsatem, 7.45 - Polityczne graffiti, 7.55 - Poranne informacje...

TV POLONIA

7.00 - TV Polonia zaprasza, 7.05 - Dziennik krajowy, 7.25 - Sport-telegram, 7.30 - Kwadrans z medycyną...

POLSAT

6.00 - Poranek z Polsatem, 7.45 - Polityczne graffiti, 7.55 - Poranne informacje...

15.50 - Michael Logozzo gorąco poleca - magazyn kulinarny, 16.00 - Informacje, 16.15 - Sto procent dla każdego...

RTL7

6.25 - Ukryta kamera - program rozrywkowy, 6.45 - „Na zawiesz” - serial obyczaj...

6.00 - Poranek z Polsatem, 7.45 - Polityczne graffiti, 7.55 - Poranne informacje...

gram pol. 13.00-4x4 - magazyn motoryzacyjny, 13.30 - Disco Relax, 14.30 - Miłoś od pierwszego wydarzenia...

RTL7

6.25 - Ukryta kamera - program rozrywkowy, 6.45 - „Na zawiesz” - serial obyczaj...

6.00 - Poranek z Polsatem, 7.45 - Polityczne graffiti, 7.55 - Poranne informacje...

Zaproszenie do Francji Henryka Mażula i mnie na spotkanie literackie, jak już o tym pisałem w poprzednim odcinku („KW” z dn. 18.09.98 r.), zawdzięczałmy rodzinie p. Sadowskich: Krystynie i Bogdanowi. Pomysł u organizatorów pobytu zrodził się w związku z Rokiem Mickiewiczowskim. Odczuwaliśmy ten miły ciężar odpowiedzialności: reprezentować kraj studiów i pracy nauczycielskiej poety.

Jednocześnie sami szukaliśmy śladów Wielkiego Ziomka „na paryskim bruku”. Ślad pierwszy i żywy, z jakim na początku w Paryżu zetknęliśmy się, to szkoła polska nosząca imię poety. Powstała ona staraniem członków Wielkiej Emigracji, którzy nie widząc możliwości rychłego powrotu do Ojczyzny, założyli w r. 1842 Szkołę Narodową Pol-

cza. Dziś pełna jej nazwa brzmi: Polska Szkoła im. Adama Mickiewicza przy Ambasadzie RP w Paryżu. Tu, za bramą z orłem w koronie i napisem ECOLÉ POLONAISE uczy się nowe pokolenie Polaków, którzy będąc poza granicami ziemi ojczystej poznają mowę, historię, literaturę tego obszaru, „skąd nasz ród”.

Na spotkaniach z dzisiejszymi wychowankami szkoły mówiliśmy o miejscach mickiewiczowskich na odległym dla nich wschodzie, słuchaliśmy uczniowskich recytacji bajek i innych wierszy Mickiewicza. Z portretów na ścianach słuchał tego sam Wieszczo.

Drugim ważnym i odwiedzanym nie tylko przez Polaków miejscem w Paryżu jest Biblioteka Polska przy ulicy d'Orleans. Powstała w r. 1838, przeniesiona tu została po 15 latach ist-

spokojnie, z wzniesioną dłońią. Trzeba zaczekać parę godzin, aż mu słońce twarz rozjaśni.

Omijamy opalającą się na trawniku grupę Cyganów, rzeźbioną złoconą pochodnię przy wjeździe do tragicznego dla księżny Diany tunelu. Zdjęcia, uschnięte kwiaty, ciżba ludzka.

Przechodzimy mostem nad Sekwaną pod wieżą Eiffa. Tyleż widziało się różnych ilustracji, ale żadna z nich nie odzwierciedla tego zharmonizowanego z kształtem napięcia złotych metalowych czterech potężnych łap, dźwigających misterne koronkowe spłoty, zlewające się w istną strzelistość. Malarze przy chodnikach umieją złapać ten pęd ku niebu symbola Paryża. Na ich arkuszach widnieje też często katedra Notre Dame. Chwila obserwacji - i pod sprawnymi rucha-



Z różnych cmentarzy wędrowały prochy dwóch poetów do tej samej krypty na Wawelu: z Monmorency i Montmartre. Zostały tu tylko symboliczne nagrobki. Pozostał z największych Fryderyk Chopin - sam na Pere-Lachaise, a serce oddał Warszawa. Te pamiętkowe miejsca tchną spokojem, nic z krzykliwości, jedynie skromność sama, zaduma w rzeźbach czy cierpienie. Myśl zwraca się ku Nim

WILEŃSCY POECI W PARYŻU NADSEKWAŃSKIM TROPEM

nienia. A w r. 1903 z inicjatywy syna poety - Władysława - założono przy bibliotece Muzeum Adama Mickiewicza.

Czytamy swoje wiersze w murach, w których rozbrzmiewała wielka poezja wielkich autorów. Wstępem poprzeda nas prof. Wojciech Jerzy Podgórski - poeta i konsul RP w Lyonie w jednej osobie. Pomimo nawalu zajęć dyr. b-ki Leszek Talko nie szczędzi dla nas kilku kwadransów. Z różnych drobnych ilustracji książkowych od dawna znane wnętrza nabierają teraz rzeczywistego wymiaru: zaskakują, przemawiają przedmiotem, obrazem, rękopisem. Staromodne biurko z gęsim piórem - zwykłe i niezwykłe zarazem. Jakie słowa spłynęły z niego inkautem i legły w ukośnych wersach? Czy je wszystkie znamy? Chce się wierzyć.

Sekwana omywa nabrzeżne kamyczki pływacz, dźwiga głębia koryta pokazne statki - pływające kawiarnie z muzyką, turystycznym gwarem. Nieopodal rzeki przy placu d'Alma wznosi się znany pomnik dłuta Bourdella. Słońce świeci od wschodu. Pomnikowe oblicze poety jest zagadkowe w syntezie cienia. Cokół szerszy u ziemi węża się w pionową łufę armatnią. Z jej cylindrem zrosnięta czuwa wiecznie postać Bellony, uskrzydłona, trzymająca miecz oburącz, dynamiczna. Pielgrzym-poeta kroczy nad nią



mi ręki rodzą się liczne zakątki Paryża - często z pamięci. I nie wiedzieć: dla pieniądza czy dla samej przyjemności malowania. Powstają długie galerie uliczne, którymi może się prze-wijać całe miasto.

Po kilku dobrych godzinach wracamy na plac d'Alma. Mickiewicz ma już oblicze słoneczne. Czy dlatego, że Cyganie opuszczają oblegany przez siebie trawnik? „Złoty pomnik” - potworzyłby Ferdynand Ruszczyk swe słowa, wypowiedziane, gdy przyjechał z Wilna w r. 1929 na uroczystość odsłonięcia tego dzieła Bourdella.

i tym wszystkim, którzy tu kiedykolwiek przystanęli choć na chwilę, gdy miasto pulsowało i pulsuje swoim życiem. Wielkie - znaczeniem, rozrzucone - przestrzenią, wielojęzyczne - niemal jak sam świat szeroki. Trudno uchwycić jego dzisiejsze oblicze w kilka dni. Można okiem tylko rzucić na nieprzebrane bogactwa sztuki w Luwrze, w d'Orsay. Przemawia waga chwili spotkania z wiekami, tysiącletniymi nawet, które tu w muzealnym porządku zamary.

A cały Paryż niczym wielki korab tętni chwilą bieżącą, płynie w dalszą przyszłość - otwarty jak na różę wiatrów na przedstawicieli wszystkich ludów na ziemi. Jak ta przyszłość Paryżowi i Europie całej się ułoży?

Wojciech PIOTROWICZ
NA ZDJĘCIACH: Leszek Talko - dyrektor Biblioteki Polskiej w Paryżu podczas oprowadzania po Muzeum A. Mickiewicza; pomnik A. Mickiewicza przy placu d'Alma; dziś symboliczny już tylko nagrobek J. Słowackiego na cmentarzu de Montmartre; płyta nagrobkowa starszego brata marszałka J. Piłsudskiego - naukowca Bronisława (z nazwiskiem rzeźbionym przez „dz”) na cmentarzu w Montmorency; od prawej - Henryk Mażul, Krystyna Sadowska i autor; biurko poety w Muzeum A. Mickiewicza w Paryżu.

Fot. Henryk Mażul i Bogdan Sadowski



ską. Historia jej jest długa i złożona jak same dzieje wychodźstwa. Miała wzołty, przerywy w działaniu. Wkład jej pozostaje nieoceniony. Wychowała zastępy młodzieży, skupiała wyborne grono wychowawców, pedagogów. W początkach swych, w okresie tzw. batigniołskim związani z nią byli ludzie szeroko znani. Wymienię tylko kilka nazwisk: Adam Mickiewicz, Joachim Lelewel, Seweryn Goszczyński, Józef Ignacy Kraszewski, Aleksander Chodźko, Ludwik Nabelak. Największe zasługi oddał szkole przede wszystkim Seweryn Gałęzowski - lekarz, chirurg, w 27 roku życia był już profesorem Uniwersytetu Wileńskiego. Z rekomendacji A. Mickiewicza w r. 1852 został prezesem Rady Szkolnej, kierował nią mądrze i nieustannie przez 27 lat.

Przeskakując przez dziesięciolecia nadmienię, że dzisiejsza szkoła, która mieści się przy ulicy Lamandé 15, dla podniesienia prestiżu od władz PRL w r. 1987 otrzymała imię Wieszczo.



